

၉၈၈၅၅

რობერტ მუზილი

უთვისებო კაცი (I)

დიდგენეს
ბიბლიოთეკა

რობერტ მუზილი
უთვისებო კაცი (I)
ადოლფ ფრიზეს რედაქციით

Robert Musil (I)
DER MANN OHNE EIGENSCHAFTEN
Herausgegeben von Adolf Frisé

გერმანულიდან თარგმნა მათა ბადრიძემ

გარეკანზე: ლეონ სპილიარის „ავტოპორტრეტი“

© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2008, 2024
ყველა უფლება დაცულია.

ISBN 978-9941-11-848-7

www.diogene.ge

მისთვის ცხადი იყო, რაღაც ისეთი უნდა მომხდარიყო, რაც ავსტრიას ყველაზე წინ დააყენებდა, „ავსტრიის სასიცოცხლო ძალების ბრწყინვალე მტკიცებულება“ მთელი ქვეყნისთვის „გეზის მიმნიშნებლად“ იქცეოდა, თავად კი თავის ჭეშმარიტ ფუნქციას დაიბრუნებდა. ეს ყოველივე კი 88 წლის მშვიდობისმყოფელი კაიზერის ხელმწიფობას უკავშირდებოდა.

სარჩავი

პირველი ნაწილი - შესავლის მსაზმსი

1. საიდანაც, უნდა აღინიშნოს, რომ არაფერი გამომდინარეობს	15
2. უთვისებო კაცის სახლი და ბინა	19
3. უთვისებო კაცსაც ჰყავს თვისებების მქონე მამა.....	21
4. თუ რეალობის გრძობა არსებობს, მამასადამე, შესაძლებლობის გრძობაც უნდა არსებობდეს.....	24
5. უღრიხი.....	27
6. ლეონა, ანუ პერსპექტივათა აღრევა	31
7. სისუსტის გამოვლენის დროს უღრიხი ახალ საყვარელს იჩენს.....	36
8. კაკანია	42
9. სამთავან პირველი მცდელობა მნიშვნელოვან კაცად გახდომისა.....	47
10. მეორე მცდელობა. უთვისებო კაცის მორალური წანამძღვრები.....	49
11. ყველაზე მნიშვნელოვანი მცდელობა	51
12. ქალბატონი, რომლის სიყვარულიც უღრიხმა სპორტსა და მისტიკაზე საუბრით მოიპოვა....	55
13. გენიალური დოღის ცხენი გარწმუნებს, რომ უთვისებო კაცი ხარ	58
14. სიყრმის მეგობრები	63
15. სულიერი დაცემა.....	71
16. ეპოქის იდუმალი სენი	73
17. უთვისებო კაცის ზემოქმედება თვისებების მქონე კაცზე	78
18. მოორსპრუგერი	88
19. წერილობითი გაფრთხილება და თვისებების შექმნის შანსი. კონკურენცია მეფობის ორ თარიღს შორის	99

მეორე ნაწილი - იგივე ხდება

20. რეალობასთან შეხება. მიუხედავად თვისებათა ნაკლებობისა, უღრიხის საქციელი ენერგიული და ცეცხლოვანია.....	105
21. გრაფი ლანსდორფის მიერ პარალელური აქციის ქეშმარიტი გამოგონება.....	110
22. პარალელური აქცია ერთ აუნერული ინტელექტუალური მომხიბვლელობის მქონე გავლენიანი ქალბატონის სახეს იღებს და უღრიხს შთანთქმას უქადის	116
23. გავლენიანი კაცი პირველად ჩაერია	121
24. საკუთრება და განათლება. დიოთიმას მეგობრობა გრაფ ლანსდორფთან	125
25. გათხოვილი სულის ვნებანი	131
26. სულისა და ეკონომიკის გაერთიანება. კაცს, რომელსაც ამის უნარი შესწევს, ძველი ავსტრიული კულტურით ტკობა განუზრახავს. ამგვარად, პარალელური აქციისთვის იდეა ჩნდება	137
27. დიდი იდეის არსი და შინაარსი.....	140
28. თავი, რომელიც შეიძლება ყველამ გამოტოვოს, ვისაც აზროვნების შესახებ დიდი წარმოდგენები არ აქვს.....	141

29. ცნობიერების ნორმალური მდგომარეობის ახსნა და მისი რღვევა	145
30. ულრიხს ხმები ესმის	149
31. ვის მხარეზე ხარ?.....	151
32. მაიორის ცოლთან მომხდარი ერთი დავიწყებული, მეტად მნიშვნელოვანი ისტორია ..	153
33. განხეთქილება ბონადესთან	160
34. მცხუნვარე სხივი და გაცივებული კედლები.....	162
35. დირექტორი ლეო ფიშელი და არასაკმარისი საფუძელის პრინციპი	169
36. დასახელებული პრინციპის წყალობით პარალელური აქცია თვალსაჩინო ხდება მანამ, სანამ მის შესახებ რამე გახდება ცნობილი	172
37. „ავსტრიული წლის“ გამოგონებით უბლიცისტი გრაფ ლაინსდორფს უსიამოვნებებს შეამთხვევს; მის ბრწყინვალეებს დაუყოვნებლივ სჭირდება ულრიხი.....	175
38. კლარისა და მისი დემონები.....	181
39. უთვისებო კაცი უკაცო თვისებებისგან შედგება	188
40. კაცი, რომელსაც თვისებები აქვს, მაგრამ ის მათდამი გულგრილია. სულის მეუფეს აპატიმრებენ და პარალელური აქცია საპატიო მდივანს იძენს.....	192
41. რახელი და დიოთიმა	207
42. დიდი სხდომა.....	213
43. ულრიხის პირველი შეხედრა დიდ ადამიანთან. მსოფლიო ისტორიაში არაფერი უგუნური არ ხდება, მაგრამ დიოთიმა ამტკიცებს, რომ ჭეშმარიტი ავსტრია მთელი სამყაროა	221
44. დიდი სხდომის გაგრძელება და დასასრული. ულრიხს რახელი სიამოვნებას ჰგვრის, რახელს – სოლიმანი. პარალელური აქცია მტკიცე ორგანიზაციის ფორმას იძენს	227
45. ორი მწვერვალის მდუმარე შეხედრა.....	233
46. იდეალები და მორალი საუკეთესო საშუალებაა იმ ხვრელის ამოსავსებად, სული რომ ჰქვია.....	237
47. არნჰაიმში თავმოყრილია ის, რაც სხვა დანარჩენში დანაწევრებულია	240
48. არნჰაიმის სახელგანთქმულობის სამი მიზეზი და მთლიანობის საიდუმლო.....	244
49. ძველსა და ახალ დიპლომატიას შორის დაპირისპირების დასაწყისში.....	249
50. მოვლენათა შემდგომი განვითარება. განყოფილების ხელმძღვანელმა ტუციმ გადაწყვიტა, ნათელი წარმოდგენა შეიქმნას არნჰაიმზე	255
51. ფიშელი და მისი ოჯახი	260
52. განყოფილების ხელმძღვანელი ტუცი საკუთარი სამინისტროს მუშაობაში ხარვეზს ხედავს	268
53. მოორსბრუგერი ახალ საპრობილეში გადაჰყავთ.....	272
54. ულრიხთან და კლარისასთან საუბარში ვალტერმა თავი რეაქციონერად გამოავლინა	274
55. სოლიმანი და არნჰაიმში.....	282
56. გაცხოველებული სამუშაო პარალელური აქციის კომიტეტებში. კლარისა მის ბრწყინვალეებს წერილს სწერს და მას ნიცშეს წლის გამოცხადებას სთავაზობს	287
57. დიდი აღმავლობა. დიდ იდეებთან დაკავშირებით დიოთიმა უცნაურ გამოცდილებას იძენს.....	292

58. პარალელური აქცია შემფოთებას ინვეეს. კაცობრიობის ისტორიაში არ არსებობს უკან ნებაყოფლობითი მიბრუნება.....	298
59. მოორსბრუგერი ფიქრობს	302
60. ექსკურსია ლოგიკურ და მორალურ სამეფოში.....	311
61. სამი სტატიის იდეალი, ანუ ზუსტი ცხოვრების უტოპია	314
62. დედამიწაც, და განსაკუთრებით ულრიხი, ქედს იხრის უტოპიის ესეისტიკის წინაშე.....	318
63. ბონადეას ხილვები აქვს.....	331
64. გენერალი შტუმ ფონ ბორდვერი სტუმრად დიოთიმასთან	343
65. არნჰაიმის და დიოთიმას საუბრებიდან.....	345
66. ულრიხსა და არნჰაიმს შორის ზოგი რამ მოუგვარებელია	348
67. დიოთიმა და ულრიხი	355
68. თემიდან გადახვევა: უნდა ეთანხმებოდეს თუ არა ადამიანი საკუთარ სხეულს?.....	364
69. დიოთიმა და ულრიხი. გაგრძელება.....	368
70. კლარისა სტუმრად მიდის ულრიხთან, რათა მას ერთი ისტორია უამბოს	374
71. მისი უდიდებულესობის მმართველობის სამოცდამათე წლისთავთან დაკავშირებით შექმნილი კომიტეტი დადგენილების მისაღებად სხდომას იწყებს	380
72. მეცნიერებას ულვაშებში ელიმება, ანუ ბოროტებასთან პირველი საფუძელიანი შეხვედრა.....	386
73. ლეო ფიშელის ქალიშვილი გერდა	394
74. ქრისტეშობამდე IV საუკუნე 1797 წლის წინააღმდეგ. ულრიხი მამისგან კვლავ იღებს ნერილს	405
75. გენერალი შტუმ ფონ ბორდვერი დიოთიმასთან ვიზიტს სამსახურებრივი მოვალეობის სასიამოვნო მრავალფეროვნებასთან შერწყმად აღიქვამს	410
76. გრაფი ლაინსდორფი თავმეკავებულობას იჩენს.....	413
77. არნჰაიმი – ჟურნალისტების მეგობარი	416
78. დიოთიმას მეტამორფოზა	420
79. სოლიმანს უყვარს.....	429
80. ნაცნობობა გენერალ შტუმთან, რომელიც კრებაზე მოულოდნელად გამოჩნდა	435
81. გრაფი ლაინსდორფი რეალური პოლიტიკის შესახებ აზრს გამოთქვამს. ულრიხი გაერთიანებებს აარსებს.....	443
82. კლარისა ულრიხის წელს თიხოვს.....	450
83. იგივე ხდება, ანუ რატომ არ იგონებენ ისტორიას?	458
84. მტკიცება იმის შესახებ, რომ ჩვეულებრივი ცხოვრება თავისი ბუნებით უტოპიურია.....	464
85. გენერალ შტუმის მცდელობა, წესრიგი დაამყაროს სამოქალაქო ცნობიერებაში	473
86. კომერციის მეფე და სულისა და სხეულის ინტერესების შერწყმა. ასევე: გონებისკენ მიმავალი ყველა გზა სულზე გადის, მაგრამ უკან არც ერთი არ ბრუნდება.....	487
87. მოორსბრუგერი ცეკვავს	505
88. კავშირი დიდ საგნებთან	511
89. ეპოქას ფეხი უნდა აუწყო.....	513
90. იდეოკრატის დამხობა	522
91. სპეკულაცია à la baisse და à la hausse.....	526

92. მდიდარი ადამიანების ცხოვრების წესიდან	537
93. სამოქალაქო გონებას ფიზიკური კულტურის გზითაც ვერ მიუდგები	540
94. დიოთიმას ლამეები	542
95. დიდი მწერალი, ხედი უენიდან.....	549
96. დიდი მწერალი, ხედი წინიდან	554
97. კლარისას იდუმალი ძალები და დანიშნულება.....	558
98. სახელმწიფოს შესახებ, რომელიც ენობრივი შეცდომის გამო დაიღუპა.....	570
99. ნახევარი საზრიანობისა და მისი ნაყოფიერი მეორე ნახევრის შესახებ; ორი ეპოქის მსგავსების შესახებ; დეიდა ჯეინის კეთილი ზნისა და იმ უხამსობის შესახებ, რომელსაც ახალი ეპოქა ეწოდება	581
100. გენერალი შტუმი ბიბლიოთეკაში შეიჭრება და ბიბლიოთეკარების, ბიბლიოთეკის თანამშრომლებისა და სულიერი წესრიგის შესახებ გამოცდილებას იძენს	589
101. მონინალმდევე ნათესავები	596
102. ბრძოლა და სიყვარული ფიშელების სახლში.....	613
103. ცდუნება	625
104. რახელი და სოლიმანი სამარ ბილიკზე	637
105. ამალეებულ სიყვარულს სიცილისთვის არ სცხელა.....	644
106. თანამედროვე ადამიანს ღმერთის სნამს თუ კონცერნის ხელმძღვანელის? არნჰაიმის გაუბედაობა	649
107. გრაფი ლაინსდორფი მოულოდნელ პოლიტიკურ წარმატებას აღწევს	657
108. ერები, რომლებმაც თავი ვერ დაიხსნეს. გენერალ შტუმის აზრები სიტყვა „ხსნასა“ და მის მონათესავე სიტყვებზე.....	664
109. ზონადეა, კაკანია; ბედნიერებისა და წონასწორობის სისტემა.....	670
110. მოორსბრუგერის რღვევა და შენარჩუნება	680
111. იურისტებისთვის ნახევრად შეშლილი ადამიანები არ არსებობენ.....	686
112. არნჰაიმს მამამისი სამუელი ღმერთების რანგში აჰყავს და ულრიხის ხელში ჩაგდების გადაწყვეტილებას იღებს. სოლიმანს სურს, მამის მეფურთ წარმომავლობის შესახებ დანვრილებით შეიტყოს	692
113. ულრიხი გერდას და ჰანსს ზეგონიერებისა და უგუნურების მოსაზღვრე სფეროს შერეულ ენაზე ესაუბრება	705
114. სიტუაცია მწვაედება. გენერალ შტუმის მიმართ არნჰაიმი კეთილგანწყობილია. დიოთიმა აპირებს, უსაზღვროებისკენ გაემართოს. ულრიხი ოცნებობს შესაძლებლობაზე, იცხოვროს ისე, როგორც კითხულობ	723
115. შენი ძუძუების კერტები ყაყაჩოს ფურცლებს ჰგავს.....	740
116. ცხოვრების ორი ხე და გენერალი. სამდივნოს მოთხოვნა სიზუსტესა და ფულზე	749
117. რახელის შავი დღე	772
118. მამ, მოკალი იგი!	777
119. კონტრმანევრი და ცდუნება	792
120. პარალელური აქცია მღვდლვარებას იწვევს.....	803
121. აზრთა გაზიარება	815
122. გზა შინისკენ	833
123. შემობრუნება	841

პირველი ნიგნი

პირველი ნაწილი

შესავლის მსგავსი

1. საიდანაც, უნდა აღინიშნოს, რომ არაფერი გამომდინარეობს

ატლანტის ოკეანის თავზე დაბალი ატმოსფერული წნევა შეინიშნებოდა, რომელიც აღმოსავლეთით, რუსეთის თავზე მაღალი ატმოსფერული წნევისკენ მიიწევდა და მისთვის ჩრდილოეთიდან შემოვლის არავითარ ტენდენციას არ ავლენდა. იზოთერმები და იზოთერები იმას ასრულებდნენ, რაც ევალეობდათ. ჰაერის ტემპერატურა საშუალო წლიურ ტემპერატურასთან, თვის ყველაზე ცივ და თბილ ტემპერატურასთან, ასევე ტემპერატურის არაპერიოდულ თვიურ მონაცვლეობასთან სათანადო შესაბამისობაში იყო. მზისა და მთვარის ამოსვლა და ჩასვლა, მთვარის, ვენერას და სატურნის რგოლების ფაზები და დანარჩენი მნიშვნელოვანი მოვლენები ასტრონომიული კალენდრის პროგნოზებს შეესატყვისებოდა. ჰაერში წყლის ორთქლი გაიფანტა და დაბალი ტენიანობა აღინიშნებოდა. მოკლედ – ამგვარი აღწერილობა ძველმოდურია, თუმცა ფაქტს საუცხოოდ გადმოსცემს – 1913 წლის აგვისტოს მშვენიერი დღე იდგა.

მანქანები ვიწრო ქუჩების სიღრმიდან მეჩხერი მოედნების სინათლისკენ მოქროდნენ. ფეხით მოსიარულეები ნისლში გახვეული თოკივით გაჭიმულიყვნენ. იქ, სადაც ამ თოკს სისწრაფე კვეთდა, ის მსხვილდებოდა, დინებას უფრო სწრაფად იწყებდა, ერთხანს ვიბრირებდა და შემდეგ კვლავ თანაბარზომიერად იწყებდა პულსირებას. ასობით ხმა ძლიერ გუგუნად ქცეულიყო, საიდანაც ცალკეული წვეტები ამოშვერილიყო; მის მჭრელ ნანიბურებს მყლერი ბგერები ნატეხებად სცვიოდა და ჰაერში აფრენილი იფანტებოდა. ძნელია ამ ხმაურის თავისებურებების აღწერა, მაგრამ დიდი ხნის არყოფნის

შემდეგ დაბრუნებული ადამიანი თვალდახუჭული მიხვდებოდა, რომ საიმპერატორო დედაქალაქში, ვენაში, იმყოფებოდა. ქალაქს, ადამიანებით, სიარულის მანერით იოლად იცნობ. თვალს თუ გაახელდა, ქუჩის მოძრაობის ხასიათით ქალაქს მანამდე იცნობდა, სანამ მას რომელიმე დამახასიათებელი დეტალი უკარნახებდა, თუმცა დიდი უბედურება არც ის იქნებოდა, ასე რომ არ ჰგონებოდა. ადგილმდებარეობას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ჯერ კიდევ მომთაბარეობის პერიოდიდან ენიჭებოდა, იმ დროიდან, როცა საძოვრების დადგენა იყო საჭირო. საინტერესოა, რატომ კმაყოფილდება ადამიანი არაზუსტი განსაზღვრებით, როცა დავუშვათ, წითელ ცხვირზეა ლაპარაკი. არავის მოსდის აზრად, იკითხოს, მაინც რა ტონალობის წითელი იგულისხმება, იმ დროს, როცა ტალღების სიგრძის მიხედვით მისი გამოთვლა მიკრომილიმეტრული სიზუსტით აბსოლუტურად შესაძლებელია; შედარებით რთული მოვლენის დროს კი, როგორცაა ქალაქი, სადაც ადამიანი იმყოფება, ყოველთვის ზუსტ განსაზღვრას ითხოვენ, რომელი ან როგორი ქალაქია. არადა, ეს ხომ მნიშვნელოვანიდან უმნიშვნელოსკენ ყურადღების გადატანას ნიშნავს.

მოდით, ნუ მივანიჭებთ ქალაქის სახელს განსაკუთრებულ მნიშვნელობას. ყველა დიდი ქალაქის მსგავსად, ისიც მოვლენათა და საგანთა უსისტემობისგან, ცვლილებებისგან შედგებოდა. საგნები და მოვლენები ერთმანეთს შორის სიჩუმის უძირო წერტილებით ხან წინ ისწრაფოდნენ და ხანაც ერთმანეთს ჩამორჩებოდნენ. სხვა დანარჩენი ქალაქების მსგავსად, ისიც გათელილი გზებით და უგზოობით, რიტმული ხმაურით და მარადიული უთანხმოებით იყო სავსე და საბოლოო ჯამში, იმ ჭურჭელში მოთუხთუხე წყლის ბუშტუკებს ჰგავდა, შენობების, კანონების, დადგენილებებისა და ტრადიციების გამძლე მასალისგან რომ არის შექმნილი. იმ ორს, ამ ქალაქის ფართო და ხმაურიან ქუჩას რომ მიუყვებოდა, ცხადია, ასეთი შთაბეჭდილება არ ჰქონია. ისინი, უდავოდ, საზოგადოების პრივილეგირებულ ფენას ეკუთვნოდნენ. მათ ტანსაცმელს, თავის დაჭერისა და ერთმანეთთან ურთიერთობის მანერას არისტოკრატიზმი ეტყობოდა, საცვლებზე ამოქარგულ ინიციალებს საკუთარი ღირსების სრული შეგნებით ატარებდნენ

და ზუსტად ასევე, სხვის დასანახად კი არა, არამედ ცნობიერების ნატიფ საცვლებზე იმასაც შეატყობდით, რომ კარგად იცოდნენ, ვინც იყვნენ და რომ მათი ადგილი იმპერიის დედაქალაქში გახლდათ. თუ დავუშვებთ, რომ კაცს არნჰაიმი ერქვა, ქალს კი ერმელინდა ტუცი – რაც სინამდვილეს არ შეესაბამება, ვინაიდან ქ-ნი ტუცი აგვისტოში ქმართან ერთად ბად აუსზეეში იმყოფებოდა, დოქტორი არნჰაიმი კი ჯერ კიდევ კონსტანტინოპოლში იყო – მაშინ თავსატეხის წინაშე აღმოვჩნდებით და ბუნებრივად დაიბადება კითხვა, მაინც ვინ არიან ისინი. აქტიური ადამიანი ასეთ კითხვებს ქუჩაში ხშირად ხვდება, და თუ მომდევნო ორმოცდაათი ნაბიჯის მანძილზე ვერ გაიხსენა, ეს ორი ადამიანი სად უნახავს, მათ უბრალოდ ივინყებს და, ამგვარად, საკითხიც გადაწყვეტილია. მოულოდნელად წყვილი შეჩერდა, რადგან წინ შეკრებილი ხალხის ჩოჩქოლი შეამჩნია. მანამდე ერთი ნუთით ადრე კი ხალხის რიგებიდან ირიბი მოძრაობით რალაც გადმობტა. ეს რალაც, როგორც გაირკვა, სატვირთო მანქანა იყო, რომელმაც მკვეთრად დაამუხრუჭა, დატრიალდა, გვერდზე მოსრიალდა და ცალი ბორბლით ტროტუარის კიდეზე ახტა. თვალის დახამხამებაში ხალხი ერთი ბენო ადგილის გარშემო შემოიკრიბა ისე, როგორც ფუტკარი დაეხვევა ხოლმე სკის საფრენს. იქ კი სატვირთო მანქანიდან გადმოსული მძღოლი იდგა, რომელსაც სახეზე ნაცრისფერი ედო და უხეში ფესტიკულაციით ავარიის მიზეზის ახსნას ცდილობდა. ყველა მას უყურებდა, შემდეგ კი ფრთხილად ქვემოთ, სიღრმეში, იყურებოდნენ, სადაც ვილაც, მკვდარივით, ტროტუარის კიდეზე დაესვენებინათ. თავისი დაუდევრობით მოუვიდა – ირწმუნებოდა ხალხი. ყველა რიგრიგობით იხრებოდა, პიჯაკს უხსნიდა ან უკრავდა, ცდილობდა, წამოეყენებინა ან დაენვინა. კაცმა რომ თქვას, ყველას ერთი მიზანი ჰქონდა – შეეე-სო დრო, სანამ საქმის მცოდნე მაშველთა რაზმი მოვიდოდა.

ჯგუფად შეგროვილ ხალხს ქალბატონი და მისი თანმხლებიც მიუახლოვდნენ და მოხრილი ზურგებისა და თავების ზემოდან მსხვერპლის დანახვას შეეცადნენ, შემდეგ უკან დაიხიეს და შეყოვნდნენ. გულის კოვზთან ქალმა რალაც უსიამოვნო იგრძნო, რაც, სრულიად სამართლიანად, თანაგრძნობად შეეძლო მიეღო. ეს იყო რალაც

გაუბედავი, ხელ-ფეხის შემბორკავი გრძნობა. კაცი ერთხანს დუმდა, შემდეგ კი ქალს მიმართა:

– ამ მძიმე სატვირთო მანქანებს, რითაც აქ სარგებლობენ, მეტისმეტად გრძელი სამუხრუჭო გზა აქვთ.

ამ სიტყვებმა ქალს შვება მოჰგვარა და ყურადღებიანი მზერით მადლობა გადაუხადა. ეს გამოთქმა მანამდეც რამდენჯერმე გაეგო, მაგრამ სამუხრუჭო გზა რას ნიშნავდა, არ იცოდა და არც აინტერესებდა. მისთვის ისიც საკმარისი იყო, რომ ნათქვამი ამ შემზარავ შემთხვევას რაღაც ჩარჩოში სვამდა, ტექნიკურ მოვლენად აქცევდა და მას უშუალოდ აღარ ეხებოდა. გაისმა სასწრაფო დახმარების მანქანის ყურისნამღები ხმა და მისმა გამოჩენამ მომლოდინეთ კმაყოფილება მოჰგვარა. დიდებული რამაა სოციალური მომსახურების დაწესებულებები! დაზარალებული საკაცეზე დაანვინეს და მანქანისკენ წაიყვანეს. მის ირგვლივ ფორმის მსგავს ტანსაცმელში გამოწყობილი ხალხი დაფუსფუსებდა, მანქანა კი შიგნიდან, რამდენადაც მზერა სწვდებოდა, საავადმყოფოს პალატის მსგავსად მოწესრიგებული და სუფთა იყო. ეს ადგილი შეგეძლოთ სრულიად სამართლიანი გრძნობით დაგეტოვებინათ, რადგან ის, რაც მოხდა, კანონიერი და კანონზომიერი მოვლენა გახლდათ.

– ამერიკული სტატისტიკის თანახმად, – შენიშნა კაცმა, – ყოველწლიურად ავტოავარიის შედეგად დაღუპულთა რიცხვი 190 000-ია, დაზარალებულთა რიცხვი კი – 450 000.

– ფიქრობთ, რომ მკვდარია? – ჰკითხა ქალმა, რომელსაც გაუმართლებლად ისეთი გრძნობა ჰქონდა, რომ რაღაც განსაკუთრებული მოვლენის მოწმე გახდა.

– იმედია, ცოცხალია, – უპასუხა კაცმა. – მანქანისკენ რომ მიჰყავდათ, ეტყობოდა, რომ ცოცხალი იყო.

2. უთვისებო კაცის სახლი და ბინა

ქუჩა, სადაც ეს პატარა უბედური შემთხვევა მოხდა, ერთი იმ გრძელი, მიხვეულ-მოხვეული სატრანსპორტო დინებათაგანი იყო, ქალაქის ცენტრიდან სხივისებურად რომ გამოედინება, გარეუბნებს გადაკვეთს და შემოგარენში ჩაედინება. ელევანტური წყვილი ამ გზას ცოტათი რომ გაჰყოლოდა, რაღაც ისეთს იხილავდა, რაც მათ, უდავოდ, მოეწონებოდათ. ეს იყო მეთვრამეტე ან სულაც მეჩვიდმეტე საუკუნიდან ნაწილობრივ შემორჩენილი ბაღი და თუ მის რკინის გისოსებსაც ჩაუვლიდით, ხეებს შორის, საგულდაგულოდ გაკრეჭილი გაზონების ზემოთ, გარდასულ დროთა მოკლევლიგელიან, ნადირობისთვის თუ სასიყვარულო თავგადასავლებისთვის აგებულ პატარა სასახლესაც დაინახავდით. უფრო სწორად, საყრდენი თაღები მეჩვიდმეტე საუკუნის იყო, პარკს და ზედა სართულს მეთვრამეტე საუკუნის იერი ჰქონდა, ფასადი კი მეცხრამეტე საუკუნეში განეახლებინათ და ცოტა გაეფუჭებინათ. საბოლოო ჯამში, სასახლეს ბუნდოვანი სახე ჰქონდა, იმ ფოტოებივით, გადაღების დროს აპარატი უცებ რომ გაინძრევა და გამოსახულება სიმკვეთრეს კარგავს. და მაინც მისი დანახვისას, არ შეიძლება, არ შემდგარიყავით და მონონების შეძახილი არ აღმოგხდენოდათ. როცა ამ თეთრ მომხიბვლელ შენობაში ფანჯრებს ალებდნენ, კეთილშობილურ სიჩუმეში სწავლულის ბინის წიგნებით დაფარულ კედლებსაც მოჰკრავდით თვალს.

ეს სახლი უთვისებო კაცს ეკუთვნოდა.

ის ერთ-ერთ ფანჯარასთან იდგა, ბაღის ნაზი სიმწვანიდან მოყავისფრო ქუჩას გაჰყურებდა და საათით ხელში, აგერ უკვე ათი წუთი იყო, მანქანებს, ეკიპაჟებს, ტრამვაებს და სიშორით გადაღდაბნილ გამვლელთა სახეებს ითვლიდა, რომელთა თავბრუდამხვევი სისწრაფე მისი თვალის ბადურას ავსებდა. ცდილობდა, გამოეთვალა სიჩქარე, კუთხეები, მოძრავი მასის მამოძრავებელი ძალები, მზერას ელვისებური სისწრაფით რომ იტაცებდა, აყოვნებდა, ათავისუფლებდა, აიძულებდა, ყურადღება მიექცია, შემდეგ ისევ მოეწყვიტა და მომდევნო საგნისკენ მიემართა. მოკლედ, ზეპირად ანგარიშის შემდეგ მან

ღიმილით ჩაიდო საათი ჯიბეში და მიხვდა, რომ თავს სისულელით ირთობდა. შესაძლებელი რომ ყოფილიყო ყურადღების აქეთ-იქით გადატანის, თვალის კუნთების მუშაობის, სულის რხევითი მოძრაობების და ყველა იმ მცდელობის გამოანგარიშება, რომელსაც ადამიანი ქუჩაში ხარჯავს, რათა ფეხზე დგომა შეძლოს, ალბათ, – ფიქრობდა იგი და თავშესაქცევად ამ წარმოუდგენელი ციფრის გამოანგარიშებას ცდილობდა, – ისეთ სიდიდეს მივიღებდით, რომელთან შედარებითაც ატლანტის ძალა, სამყაროს მხრებით საზიდად რომ სჭირდება, უმნიშვნელო გამოჩნდებოდა. ასე რომ, შეიძლება გამოვითვალოთ, რა დიდია ის სამუშაო, რომელსაც თუნდაც უსაქმური ადამიანი ასრულებს.

რადგან უთვისებო კაცი იმნუთას სწორედ ასეთი იყო.

და ის, ვინც საქმეს აკეთებს?

აქედან შეგვიძლია ორი დასკვნა გამოვიტანოთ.

მთელი დღე საქმით დაკავებული ობივატელის კუნთების მუშაობა საგრძნობლად აღემატება ათლეტის კუნთების მუშაობას, რომელიც დღეში ერთხელ უზარმაზარ წონას ეწევა. ეს ფიზიოლოგიურად დამტკიცებული ფაქტი გახლავთ; ასე რომ, პატარა ყოველდღიურ მცდელობათა საზოგადოებრივი ჯამი – იმის წყალობით, რომ ეს მონაცემები შეჯამებას ექვემდებარება – სამყაროს მეტ ენერგიას მატებს, ვიდრე საგმირო საქმეები, რომლებიც მასთან შედარებით მთაზე დიდი რიხით შემოდებულ ქვიშის პანანინა მარცვალს ჰგავს. ეს აზრი მას დიდად მოეწონა.

ისიც უნდა დავამატოთ, რომ ეს აზრი მას იმიტომ კი არ მოეწონა, რომ ობივატელური ყოფა უყვარდა. პირიქით: საკუთარი მიდრეკილებებისთვის, ოდესღაც სულ სხვაგვარი სახე რომ ჰქონდა, მას პრობლემების შექმნა მოსწონდა. იქნებ სწორედ ობივატელია ის, ვინც უჩვეულოდ ახლის, კოლექტიურის, ჭიანჭველისებური ჰეროიზმის დასაწყისს ჭვრეტს წინასწარ? ამას რაციონალიზებულ გმირობას უწოდებენ და ერთობ მოიწონებენ. ვის შეუძლია დღეს ამის ცოდნა?! ასეთი პასუხგაუცემელი კითხვები იმხანად ათასობით სად არ შეგხვდებოდათ: ჰაერში, ფეხქვეშ... ადამიანები, ჯერ რომ არ გაჩენილიყვნენ, არ მოინდომებდნენ იმის დაჯერებას, რომ დრო მარტო დღეს კი არა, მაშინაც აქლემივით წინ მიიწევდა; უბრალოდ, არავინ იცოდა – საით. ისედაც